

**FIRST
DRAFT**

Yanlış bilgi psikolojisi

teyit

Yanlış bilgi psikolojisi I: Neden savunmasızız?

Psikolojimiz bizi yanlış bilgiye karşı nasıl daha savunmasız hale getiriyor? First Draft'tan Tommy Shane üçlü serinin ilkinde ana kavramları açıklıyor.

Yanlış bilgi psikolojisi, yani doğru olmayan şeylere inanmamız için bizi yüreklendiren zihinsel kısayollar, karışıklıklar ve yanılsamalar, bunun zararlı etkilerini nasıl önleyebileceğimiz konusunda bize çok fazla bilgi verebilir. Psikolojimiz, düzeltmelerin işe yarayıp yaramadığını, medya okuryazarlığı derslerinde ne öğretmemiz gerektiğini ve neden ilk etapta yanlış bilgilere karşı savunmasız olduğumuzu etkileyen şey. Aynı zamanda insan beynine büyüleyici bir bakış açısı sunuyor.

Psikolojik kavramlar akademi kaynaklı olsa da pek çoğu günlük konuşmaya da yerleşti. İlk olarak 1957'de açıklanan bilişsel uyumsuzluk bunlardan bir tanesi; teyit yanlılığı ise bir başkası. Ve sorunun bir kısmını da bu oluşturuyor. Tıpkı epidemiyoloji hakkında bilmeden konuştuğumuz gibi, bilişsel bilim hakkında da bilmeden konuşabiliyoruz ve bu kavramların yanlış ifade edilmesi yeni yanlış bilgi biçimleri yaratabiliyor.

Muhabirler, teyitçiler, araştırmacılar, teknoloji uzmanları ve yanlış bilgilerle çalışan fenomenler (ki kabul edelim hepsi bunu yapıyor) bu farklılıkları anlamazsa bu iş belirsiz bir akademik terimi yanlış anlama vakası olmaktan çıkıyor. Bu, sorunun bir parçası olma riski taşıyor.

First Draft bu serinin ilkinde yanlış bilgiler, bunları düzeltme ve önleme konularıyla ilgili temel psikolojik kavramları listeliyor. Bunlar son sözden ziyade bir başlangıç noktası olarak tasarlandı; daha fazlasını öğrenmek için önerilen ileri okumalara bakabilirsiniz.

Kaynak:

First Draft, "Yanlış bilgi psikolojisi I: Neden savunmasızız?," [The psychology of misinformation I: Why we're vulnerable] (Çeviri, Teyit.org), 2020.